

dicantur, sed ex iis desumi possunt, vel alia dici, quæ loco, tempori et personis convenire judicantur.

3° « Ad ministrandum procedens, rei quam tractaturus est, intentus sit, nec de iis, quæ ad ipsam non pertinent, quidquam cum alio colloquatur; in ipsaque administratione actualem attentionem habere studeat, vel saltem virtualem, cum intentione faciendi, quod in eo facit Ecclesia. »

4° « Dum sacramentum aliquod ministrat, singula verba, quæ ad illius formam et ministerium pertinent, attente, distincte, et pie, atque clara voce pronuntiabit. Similiter et alias orationes et preces devote ac religiose dicet; nec memoriarum, quæ plerumque labitur, facile confidet, sed omnia recitabit ex libro. Reliquas præterea cæremonias ac ritus, ita decenter, gravique actione peraget, ut adstantes ad cœlestium rerum cogitationem erigat, et attentos reddat. »

5° « Illud diligenter caveat, ne in sacramentorum administratione aliquid quavis de causa vel occasione, directe vel indirecte exigat, aut petat; sed ea gratis ministret, et ab omni simoniæ atque avaritiæ suspitione, nedum crimine, longissime absit; * qualis suspicio merito intervenire censetur, si investiget, num aliquid fuerit præparatum, et maxime si is, qui aliquid offerre prætermisit, velut avarus vel inhumanus verbo aut facto arguatur. » Si quid vero nomine eleemosynæ aut devotionis studio, peracto jam sacramento, sponte a fidelibus offeratur, id licite pro consuetudine locorum accipere poterit, nisi aliter Episcopo videatur. » Quidquid autem datur, grato semper animo recipiendum est. Quod vero ad jura attinet, quæ auctoritate superiorum aut legitima consuetudine sunt statuta, hæc etiam exigi possunt; ex eorum tamen negatione ministerium spirituale negari, vel plus æquo differri nequit (1).

148. Post sacramenti administrationem sacerdoti servanda sunt: 1° Deo gratiæ sunt agendæ, eique administratio per pias preces commendanda.

(1) Synodus diœc. Mechl. 1609, tit. 2, c. 3.

2° Pro aliquibus sacramentis describenda sunt nomina, sicut in fine ritualis præscribitur. Id in his locis hodieum adhuc servandum est, quia, quamvis hi libri in foro civili non amplius valeant, equidem in foro ecclesiastico requiruntur. Notandum autem, hæc acta describenda esse in ipso registro, et abusum esse, hæc scribere in charta aliqua volante, etsi paulo post in ipsum registrum referenda.

De Sacramento baptismi rite administrando.

DE MATERIA BAPTISMI.

149. Quamvis quæcumque aqua vera et naturalis ad baptismi valorem sufficiat; ex Ecclesiæ tamen præcepto, extra necessitatem, in omni baptismo solemniter sola aqua eo anno benedicta in vigiliis paschatis et pentecostes adhibenda est (1). Si baptismus in necessitate a sacerdote conferatur, hic etiam adhibere debet aquam baptismalem solemniter benedictam, quam de sacro fonte secum deferat, vel quæri jubeat, quæ, collato baptismo, ad ecclesiam deferatur, et in sacrarium effundatur; si autem solemniter benedicta ad manum non habeatur, et necessitas afferri non permittat, aquam simplicem seu non benedictam adhibet (2). Si laicus vel clericus diacono inferior in necessitate baptizet, ei baptizare non licet in aqua baptismali, sed in aqua communi, vel benedicta pro aspersione fidelium.

Aqua in fonte mundo nitida et pura conservanda est: 1° quia reverentia sacramenti id exigit; 2° quia immunda nocere posset infantibus (3); 3° quia impura parentibus, patrinis

(1) Quarti de benedict. tit. 2, s. 7, dub. 1, n. 130. Vid. n. 54.

(2) Baruffaldus tit. 11, n. 61.

(3) Baruffaldus tit. IV, n. 16.

aliisque adstantibus ingenerare posset nauseam et etiam aversionem ab Ecclesiæ cæremoniis et ab ipso baptismo. Quando nova benedicenda est, antiqua in ecclesiæ vel potius baptisterii sacrarium est effundenda; tuncque fons primum lavandus et mundandus est, ac deinde aqua limpida implendus. Valde convenit, ut hæc ab ipso parochio, uti rituale hoc loco innuit, vel ab alio sacerdote fiant.

Si aqua in sabbato paschæ aut pentecostes solemniter benedicta non sufficiat, alia non benedicta admisceri potest, sed in minori quantitate, quæ mixtione tōta fit benedicta, quia major pars trahit ad se minorem: ideoque hæc mixtio etiam sæpius fieri potest, modo unaquaque vice fiat in minori quantitate, licet quantitas aquæ in diversis vicibus addita quantitatem benedictam superet: rituale enim id non determinat ad unam aut aliquas vices, sed sub sola permittit conditione, ut in minori fiat quantitate (1).

Si aqua baptismalis corrupta fuerit aut effluerit, aut quovis modo defecerit, extra sabbata paschatis et pentecostes nova juxta formam in rituali Romano præscriptam benedicenda est. Hæc benedictio fieri nequit forma benedictionis aquæ pro aspersione fidelium, quia Ecclesia aliam exigit et præscribit; et minus convenit forma benedictionis aquæ in sabbato paschatis et pentecostes præscripta, ut patet non tantum ex mente Ecclesiæ aliam in rituali Romano præscribentis, sed etiam ex præscripto adhibendi cereum paschalem, qui extra tempus paschale non adhibetur; quapropter omnino fieri debet forma in rituali Romano præscripta in fine *de sacramento baptismi*.

Si aqua conglaciata sit, curetur ut liquefiat; sin autem ex parte congelata sit aut nimium frigida, poterit parum aquæ naturalis non benedictæ calefieri, et admisceri aquæ baptismali in vasculo, ne infantulo noceat; vel potest aqua baptismalis calefieri in vasculo, illud immittendo in aquam calidam vel admovendo ad ignem.

(1) Vid. infra de additione sacrorum oleorum n. 156.

DE FORMA BAPTISMI.

150. Ad formam baptismi non additur *amen*, licet aliqui auctores hoc addendum putaverint, quia non additur in rituali Romano, neque in decreto Eugenii IV seu instructione Armenorum, neque in Concilio Tridentino sess. 7, de bapt. can. 4. Quapropter S. R. Congregatio nomine Sanctitatis respondit, strictim servandum esse rituale Romanum in quo *amen* omittitur (1).

Si sub conditione baptizetur, hæc verba *si non es baptizatus* alta voce pronuntianda sunt, uti reliqua verba formæ, prout in rituali hoc loco expresse præscribitur, ne sacerdos adstantibus rebaptizare videatur.

151. Cavendum est, ut rituale hoc loco præscribit, ne aqua ex infantis capite in fontem defluat: 1° quia *aqua in fonte mundo nitida et pura diligenter* conservanda est, quod fieri nequit, si aqua ex capite infantis in fontem refluat: 2° quia periculum contagii, quod subesse potest, omnino cavendum est: 3° quia tum decentia, tum dignitas administrationis sacramenti id exigit; non enim decet, ut aqua, quæ in fontem refluyendo inevitabiliter fit immunda, et quam vir honestus in usum profanum adhibere nolle, in baptismo adhibeatur: 4° si aqua, ita immunda facta, adhiberetur, inde sumi posset occasio cæremoniam baptismi contemnendi, calumniandi, et eo etiam prætextu baptismum infantium differendi et omittendi. Hæc rationes tanti sunt momenti, ne cautela præscripta ullo in casu omittatur.

Quoad ritus *de ministro baptismi, de baptizandis parvulis et de patrinis* nihil hoc loco notandum est.

DE TEMPORE ET LOCO ADMINISTRANDI BAPTISMUM.

152. Sabbatum sanctum et sabbatum pentecostes juxta

(1) 9 Jun. 1853, Cochinchinæ 2, n. 5188.

rituale duo sunt dies, in quibus hoc sacramentum administrari maxime convenit. Quapropter cæremoniale Ep. lib. 2, cap. 27, n. 18, præscribit, ut *per octo dies ante in ipsa ecclesia, nisi periculum immineat, nullus infans baptizetur*. Juxta rituale autem id maxime convenit, et quatenus commode fieri potest, in adultis baptizandis retineri decet.

153. Baptismus administrari debet in ecclesia (1) in qua est fons baptismalis: 1° excepta necessitate, sine qua oportet, ut Episcopus non concedat facultatem baptizandi extra ecclesiam (2). Necessitas occurrit in locis missionum, ubi catholici procul ab ecclesiis et oratoriis habitant, et ubi baptismus in privatis domibus ministrari potest cum omnibus cæremoniis, servato ritu Ecclesiæ consueto (3).

2° Exceptis filiis regum aut magnorum principum, qui non agnoscunt superiorem (4). Illi filii in eorum capellis baptizari possunt. Requiritur tamen: 1° ut reges aut principes licentiam ab Ordinario impetrent, prout liquet ex verbis ritualis *id ipsis ita deposcentibus*; 2° *dummodo id fiat in eorum capellis seu oratoriis*; 3° ut fiat in aqua baptismali *de more benedicta*; 4° ut serventur omnes cæremoniæ, tam antecedentes quam consequentes. Hoc quartum requisitum in rituali non exprimitur, sed supponitur, ut probari potest ex rationibus sequentibus: 1° quia absque necessitate permitti nequit, ut baptismus a consuetis ecclesiæ cæremoniis disjungatur (5); 2° sicut rituale requirit, ut id fiat in capellis et in aqua baptismali, similiter requiri dici oportet, ut reliquæ serventur cæremoniæ, quæ pro solemnibus baptismis præscribuntur; 3° rituale agens de baptismo ex necessitate, præscribit, ut infans, ubi convaluerit, ac ecclesiam deferatur, et omnia omnia suppleantur; cum autem nihil tale

(1) S. R. C. 27 Ap. 1877, n. 5688.

(2) S. R. C. 16 Julii 1757, n. 4121-4270, 7; Bened. XIV, Instit. 98.

(3) S. R. C. 4 Feb. 1871, n. 5469, III.

(4) S. Alph. de Lig. de bapt. n. 118 ad III; Baruffaldus, tit. 9, n. 17; *Rev. théol.* 1856, fol. 274.

(5) Bened. XIV. Instit. 98.

præscribat de filiis regum et principum in eorum capellis baptizatis, supponit baptismum cum omnibus cæremoniis fuisse collatum; dici enim nequit, rituale permittere, ut cæremoniæ omittantur.

Etiamsi autem, ut supra dictum est, nomine principum illi soli intelligendi sint, qui supremam exercent potestatem; non desunt tamen auctores, qui opinantur eorum nomine etiam venire alios magnates, et talis in pluribus forte locis introducta quoque est consuetudo. Licet s. Alphonso de Lig. probabilius videatur, intelligi tantum filios principum, absolutam potestatem habentium; putat tamen cum Croix, quod ubi introducta est consuetudo domi baptizandi filios magnatum, ipsa non facile sit improbanda (1).

154. Expediit, ut fons baptismalis habeatur in omnibus ecclesiis parochialibus: et generale est principium, quod cuilibet ecclesiæ parochiali jus sit erigendi fontem, nisi habeantur ecclesiæ matrices vel baptismales, quæ jam private fontem possideant (2). Episcopus, suadente necessitate vel utilitate, permittere et concedere potest, ut in ecclesiis filialibus erigatur (3). In ecclesia cathedrali, quæ non est parochialis, per se erigi non debet (4).

Locus, in quo fons baptismalis ponitur, esse debet decens, mundus et convenienter ornatus cum imagine s. Joannis Christum baptizantis, vel columbæ Spiritum Sanctum repræsentantis, vel etiam cum altari s. Joanni dedicato, ubi commode fieri potest.

Baptisterium seu fons baptismalis debet esse in decenti forma; ex materia solida, ut marmore aliove lapide polito, quæ aquam bene contineat; decenter ornatus et cancellis circumseptus; decoro operculo tectus, sera et clave munitus, nisi ipse locus semper et bene clausus sit; atque ita obseratus, ut pulvis, insecta vel aliæ sordes non penetrent. Si fons sit

(1) Loco citato. Vid. Instit. 98 Bened. XIV; *Revue théol.* 1856, fol. 276

(2) Acta s. Sedis vol. XI, fol. 241, V.

(3) Vid. Acta s. Sedis, vol. 7, fol. 560 et seq.

(4) S. R. C. 31 Aug. 1872, n. 5511.

æneus, stanno fusili ab interiori parte sit illitus, ne aqua ærugine inficiatur. Oportet, ut binæ sint claves, a parcho vel ejus vicario servandæ. Ipse fons in duas partes dividi potest, quarum una aquam baptismalem continet, et altera vacua, in quam aqua e capite defluit, et in cujus fundo parvus est canalis, per quem aqua in sacrarium decurrit; vel juxta fontem a parte, qua infans sub baptismo tenetur, in eadem circiter altitudine parva statui potest piscina ad modum pelvis, in quam aqua e capite defluens excipitur, et in qua similiter parvus est canalis, per quem aqua in sacrarium defluit.

DE SACRIS OLEIS.

155. Sacrum Chrisma et sanctum Oleum catechumenorum ac similiter Oleum infirmorum eodem anno feria quinta in cœna Domini benedicta esse debent, nisi necessitas cogat, vel Summus Pontifex suprema sua auctoritate dispensaverit, prout 17 Februarii 1870 occasione Concilii Vaticani indulgit (1); ita ut post benedictionem oleorum in cœna Domini nova mox adhibenda sint.

Curet igitur parochus, ut ea suo tempore quamprimum habeat. Verumtamen cum nova in magnis diœcesibus post benedictionem statim ubique haberi nequeant, hoc *quamprimum* aliquam admittere debet latitudinem. Quapropter juxta Canones 123 et 124 *de Consecrat. dist. 4* nova procuranda sunt ante paschæ solemnitatem seu ante diem paschæ, vel potius ante benedictionem fontis in sabbato sancto, cum Chrisma et oleum catechumenorum *suo tempore* in fontem infundenda sint (2); ante diem autem paschæ omnino comparanda sunt, nisi prius haberi nequeant ob locorum distantiam, viarum difficultatem, aëris temporumque vicissitudinem

(1) Acta s. Sedis, vol. 5, fol. 375.

(2) Baruffaldus tit. 10, n. 14; Cavalieri, tom. 4, cap. 26, dec. 1, n. 5; Giraldis expositio juris pontif. p. 1, sect. 599, fol. 422.

et intemperiem; dilationis vero causa peti non potest ab inducta consuetudine, quæ potius appellari debet abusus damnandaque corruptela (1).

Veteribus oleis, nisi necessitas cogat, ultra annum non utatur. Hæc necessitas existit quamdiu nova olea, justa data ratione, non habentur. Sic S. R. Congregatio rescripsit (2), ubi olea sacra feria quinta in cœna Domini eodem anno benedicta haberi nequeunt, quia v. g. non sunt benedicta, nec aliunde obtineri possunt, uti accidit in Hispania tempore belli 1836, chrisma et oleum præcedentis anni in benedictione fontis adhibenda esse: item (3) in casibus, in quibus ob magnam parochiæ ab urbe episcopali distantiam sacra olea præcedente feria in cœna Domini ab Episcopo consecrata in promptu haberi nequeunt, censuit in benedictione fontis baptismalis olea anni præcedentis adhibenda esse: similiter declaravit (4) in diœcesi, in qua olea ob defectum sacerdotum, diaconorum et subdiaconorum benedicta non fuerant, utendum esse oleo antiquo, donec novum recipiatur. Ita ut mixtio sacrorum oleorum in benedictione fontis baptismalis (5) et unctiones in administratione baptismi differendæ non sint, sed in his aliisque, quorum eadem est ratio, vetera olea adhibenda sint, donec nova habeantur (6).

Quamprimum autem nova olea habentur, ea sunt adhibenda, et sacerdos utens veteribus graviter peccaret (7). Nova igitur olea recepta, non sunt domi retinenda (8); et multo minus solemniter in ecclesiam introducenda, non obstante consuetudine, ubi hæc existit, quæ non nisi ex crassa

(1) Ita Gardellini in dec. S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, IV, 1.

(2) 23 Sept. 1837. *Oriolen*, n. 4672-4820, 1 et 2.

(3) 19 Sept. 1859. *Cadurcen*, n. 5294.

(4) 19 Jan. 1608. *Corcyren*, n. 222-369.

(5) Vid. n. 56.

(6) Vid. nota in dec. S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, IV, 1.

(7) Canon 122. *Si quis de alio* de Consecrat. dist. 4; Baruffaldus, tit. 10, n. 7; Cavalieri tom. 4, c. 26, dec. 1, n. 7; Giraldis, exposit. Jur. Pont. p. 1, sect. 599, fol. 422.

(8) S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, V, 1.

ac supina ignorantia inducta esse potest, et sacro oleo eum attribuit cultum, qui uni convenit ss. Eucharistiæ Sacramento (1); sed immediate post receptionem in ecclesia loco solito deponenda sunt, et casu occurrente, mox adhibenda.

Novis habitis oleis, vetera in ecclesia comburenda sunt. « Si quod remanserat in ampullis, ponitur in lampadibus » ecclesiæ ante Sacramentum, ut comburatur. Reliquum » autem, quod est in pyxidibus sive capsulis, cum bombyce, » igne comburitur » (2). Ex bombyce prius exprimitur oleum in lampade, et postea bombyx comburitur, et cinis in sacarium projicitur. Vetera autem non comburuntur, nisi novis prius habitis, ne deficiant pro administratione sacramentorum; et ideo duo quidem vascula laudabiliter habentur pro singulis oleis, unum nempe pro novis recipiendis, et alterum pro veteribus interim custodiendis; licet tamen unum pro unoquoque sufficiat, dummodo, cum nova procurantur, vetera in decente aliquo vasculo interim asserventur (3).

156. Si sacra olea infra annum deficere videantur, et aliunde haberi nequeant, aliud oleum de olivis non benedictum adjiciendum est, sed in minori quantitate. Unde consulendum est, ut guttatim infundatur, ut semper quod infunditur minus sit oleo benedicto. Hæc mixtio in casu necessitatis tantum permittitur (4); sæpius tamen etiam fieri potest, uti respondet p. mem. Pius VI (5) scilicet « posse oleo » benedicto adjungi non benedictum pluribus vicibus, ita ut » oleum adjunctum consideratum separatim, et in unaquaque » admixtione, sit in minori quantitate quam oleum benedictum, quamvis consideratis omnibus additionibus simul, » fiat quantitas major non benedicti; quemadmodum resolutum fuit a S. C. Concilii die 23 Sept. anni 1682 » (6).

(1) S. R. C. eodem loco ad 2.

(2) Pontificale de cœna Dom. in fine.

(3) Cavalieri tom. 4, cap. 26, dec. 1, n. 8.

(4) S. R. C. 7 Dec. 1844, n. 4854-5000, 4.

(5) 1 Ap. 1794, quæst. 13. Collect. Brevium.

(6) Vid. Quartii de benedict. tit. 1, sect. 2, dub. 5, n. 13 et 14; Fornici p. 3, c. 14; Bissus M, n. 107, § L-LVIII.

157. Olea sacra conservanda sunt in suis vasculis argenteis vel saltem stanneis (sed nullo modo æneis ob æruginem, neque vitreis aut testaceis ob fragilitatem, neque ligneis aut marmoreis), bene obturatis et mundis; quæ vascula debent esse inter se distincta, et propriam unumquodque inscriptionem habere, majusculis litteris incisam, ne quis error committatur. Not. autem inscriptionem non ubique esse eandem, et pro diverso loco diversa posse significare.

Ad usum quotidianum haberi debent minora vascula, sive separata sive etiam conjuncta, apte tamen distincta, et cum suis inscriptionibus ut supra, in quibus commodum erit bombacium vel quid simile habere, ut effusionis periculum caveatur.

Vascula sacrorum oleorum in loco proprio, honesto ac mundo, sub clave ac tuta custodia decenter asservanda sunt, ne ab aliquo nisi a sacerdote temere tangantur, aut eis sacrilege quisquam abuti possit. Adeoque in ecclesia conservanda sunt, scilicet in sacristia, in baptisterio aut in custodia alia, sed in loco proprio seu separato et decenter ornato atque sub sera (1), nunquam autem in tabernaculo ss. Sacramenti. Claves debent esse binæ, et a parochio servandæ (2).

Curandum est parochio, quantum fieri potest, ne per laicos, sed per se vel per alium sacerdotem, vel saltem per alium ecclesiæ ministrum hæc olea deferantur. Laici non absolute excluduntur ab eorum delatione (3); hoc tamen sine necessitate vel justa ratione fieri non convenit.

Cavendum etiam est, ne de sacris oleis quidquam ulli unquam tribuatur cujusvis rei prætextu.

(1) Vid. not. in dec. S. R. C. n. 4474-4623, ad III.

(2) Catalanus in rit. Rom. tit. 2, c. 1, § 39.

(3) Nota in dec. S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, ad V, 2.

DE PRÆPARANDIS ANTE BAPTISMI ADMINISTRATIONEM.

158. Cum baptismi sacramentum jam administrandum est, hæc in promptu esse debent :

1. Vascula sacri olei Catechumenorum et Chrismatis.
2. Vasculum cum sale benedicendo, vel jam benedicto in alio baptismo. Not. 1° Illud sal debet esse bene contractum et attritum adinstar pulveris, ne noceat infantulo, siccum et mundum, album vel aliud, sed naturale et non mixtum (1). 2° Non potest esse sal exorcizatum ad benedicendam aquam, sed benedictum sua peculiari benedictione, quæ in ordine baptismi administrandi præscribitur. 3° Sal ita benedictum nemini potest tradi, neque etiam reddi iis, qui id ad benedicendum attulerunt, sed quod superest, ad alios baptizandos est servandum aut in sacrarium adjiciendum. Si reddi solet iis qui sal attulerunt, baptizans sumat modicum ex toto quod affertur, illudque tantum benedicat, et in os infantis immittat : quo modo cessat omnis difficultas. Si afferentes sal benedictum habere velint, sacerdos illud separatim benedicere potest benedictione, quæ habetur in rituali et fine missalis pro quocumque comestibili.
3. Vasculum seu cochlear, sive urceolus aut concha, ex argento, stanno aut alio metallo, nitidum, ad aquam fundendam super caput baptizandi, satis amplum ad sufficientem aquæ quantitatem hauriendam e fonte pro trina infusione, huic tantum usui destinatum (2). Adeoque quamvis baptismus manu conferri possit, aptius tamen et convenientius fit dicto vasculo, ne fontis aqua per successivum capitis et aquæ tactum aliqua sorde inficiatur (3).
4. Pelvis seu bacile ad excipiendam aquam ex capite defluentem, nisi ita constructum sit baptisterium, ut aqua statim in sacrarium defluat; omnino enim cavendum est, ne aqua e capite in fontem refluat, ut dictum est n. 151 et 154.

(1) Baruffaldus tit. 10, n. 33.

(2) Baruffaldus tit. 10, n. 39.

(3) Catalanus in Rit. tit. 2, c. 1, n. 45.

5. Gossipium seu bombacium aut stупpa ad abstergenda loca sacris oleis inuncta.

6. Stolæ duæ, ubi commode haberi possunt, una violacea adhibenda ab initio usque ad inunctionem factam oleo catechumenorum, et altera alba deinceps sumenda; sin minus, una saltem, ex una parte violacei, ex altera albi coloris (1).

7. Medulla panis ad abstergendum pollicem sacerdotis, antequam manus lavet, nisi virgula unctiones fecerit; et vas pro manuum lotionem post baptismum, quod huic tantum usui deservire decet, cujus lotionis aqua in sacrarium effundenda est.

8. Vestis alba in modum pallioli seu linteolum candidum infantis capiti imponendum : huic inservire potest strophium seu sudariolum album (2), non autem illud quod adhibetur ad tergendum caput baptizati aut manus baptizantis, sed quidem cappula alba, qua induitur infans, aut velum quo tegitur.

9. Candela cerea baptizato ardens tradenda.

10. Rituale et registrum baptismale.

11. Linteolum ad tergendum caput infantis post ablutionem, huic tantummodo usui destinatum (3).

Hæc omnia super mensam seu credentiam, si commode fieri possit, collocanda et præparanda sunt.

ACCESSUS AD BAPTISMI ADMINISTRATIONEM.

159. Omnibus opportune præparatis, ut jam dictum est, sacerdos, lotis manibus, superpelliceo et stola violacea indutus, clerico saltem uno seu ministro superpelliceo pariter induto præcedente, cum gravitate et reverentia, tecto capite

(1) S. R. C. 26 Mart. 1859, n. 5285, VII.

(2) Baruffaldus tit. 10, n. 44.

(3) Baruffaldus tit. 11, n. 44.